

“Mapra Mundi” (К.; Львів; Нью-Йорк, 1996). М. Коць завжди наголошував на особливій приємності співпрацювати з Ярославом Романовичем, оскільки в далекі роки своєї львівської юності він належав до організації “Луг”, заснованої Романом Дашкевичем у 1920-х роках. У подальшому результатом цієї співпраці стали видання “Листи Михайла Грушевського до Кирила Студинського (1894–1932 рр.)” (Упор. Г. Сварник; передм. Я. Дашкевича. – Львів; Нью-Йорк, 1998), а також збірник статей Ярослава Дашкевича французькою та англійською мовами “Вірменія і Україна” (Львів; Нью-Йорк, 2001) з окремо виданими покажчиками. На особливу увагу заслуговує фінансова підтримка М. Коцем “Українського археографічного щорічника”, два випуски якого вийшли в його видавництві, – вип. 7 (К.; Нью-Йорк, 2002) і вип. 8/9 (К.; Нью-Йорк, 2004).

Заслуги М. Коця перед українським народом відзначено найвищими нагородами держави: 1998 р. – орденом “За заслуги” III ступеня, 2005 р. – орденом “За заслуги” II ступеня, 2007 р. – орденом “За заслуги” I ступеня. 2002 р. Українська православна церква (КП) вручила М. Коцю орден Св. Володимира. У 2010 р. наказом львівського міського голови А. Садового його удостоєно “Ордена Лева”.

У 2000-х роках після того, як у вічність відійшла його дружина Іванка (похована на цвинтарі у Бавн-Бруку, США), Мар’ян Коць, передавши всі свої збірки до львівської бібліотеки, переїхав на постійне життя в Україну. Тут він мешкав у селі під Львовом.

2 березня 2011 р. його серце зупинилося. Мар’ян Коць хотів, аби його поховали в тому місті, в якому він народився. Він знайшов свій останній спочинок на Личаківському цвинтарі. Сьогодні, вклоняючись могилі Мар’яна Коця, ми все більше усвідомлюємо зміст його життя, переданий ним колись у словах: “Сам факт відновлення української державності зобов’язує кожного українця до надпотужної активності. Але тут не менш істотним мусить стати послідовність у плануванні й витримка в дії”¹⁹.

Лариса Купчинська (Львів)

¹⁹ Коць М. Голодомори й наше майбутнє. – С. 46.

Світлана Вікторівна Абросимова (20 червня 1953 – 6 березня 2011). Неуникненна, невблаганна, несправедлива й невчасна, надто стосовно доброї людини, смерть нещодавно забрала у своє царство вченого широкої наукової ерудиції, архівознавця, джерелознавця, археографа, одного з найкращих знавців і популяризаторів творчості академіка Д. І. Яворницького, відомого дослідника Литовської метрики, краєзнавця Світлану Вікторівну Абросимову. Скромний науковий титул кандидата історичних наук не співмірний з обсягом її творчості, місця в українській історичній науці і краєзнавстві Подніпров’я. Більше 30-ти років її робочим місцем було підвальне приміщення Рукописного фонду Дніпропетровського історичного музею ім. Д. І. Яворницького, та її світлий образ, випромінювана нею доброта, душевність, щирість, самовідданість, готовність надати допомогу, фонтан ідей, можливих наукових сюжетів тощо не поєднувалися зі звичайним уявленням про музейно-архівного охоронця духовної спадщини предків.

Відразу заявимо, що все життя С. В. Абросимової було подвигом, розтягнутим у часі, але подвигом. Силою духу вона завжди нам здавалася схожою на велику поетесу Лесю Українку. Переборюючи тяжку недугу, неймовірне для її тендітного тіла

фізичне навантаження, вона реалізувала свій творчий потенціал і сприяла науковим пошукам десятків, а може, сотень молодих і вже досвідчених науковців.

Світлана Вікторівна Абросимова з'явилася на світ 20 червня 1953 р. у родині військовослужбовця в м. Кайшядоріс Литовської РСР. Навчалася у м. Шауляй, а з 1965 р. – в Дніпропетровську, де й отримала атестат зрілості у 1970 р. Потім закінчила з відзнакою історичний факультет Дніпропетровського державного університету. Розпочала педагогічну роботу в школі, але швидко зрозуміла, що їй стезя інша. У січні 1977 р. перейшла на роботу до Дніпропетровського історичного музею ім. Д. І. Яворницького, який через три десятки років, у значній мірі і завдяки її діяльності, отримав статус національного і визнання не лише на вітчизняних теренах, а й на міжнародному рівні, як установи наукової, важливого культурно-методичного центру, одного з найкращих музеїв України.

Старанну, дисципліновану і розумну співробітницю в музеї, який у той час реорганізовувався, досить швидко помітили і незабаром призначили старшим науковим співробітником відділу фондів, конкретніше – доручили зберігати і вивчати книжково-архівний фонд, котрий сьогодні нараховує 100 тисяч одиниць зберігання. Вона відразу ж взялася за упорядкування фонду, опікувалася збереженням унікальних книг та документів, створенням досконалого довідково-пошукового апарату. Як історик, Світлана Вікторівна розуміла значення не лише зберігання, а й введення до наукового обігу історичних джерел. Тому зосередила свою увагу на каталогізації різних комплексів джерел. У 1985 р. з'явився перший, досить об'ємний, складений нею каталог “Большевистские листовки в Днепропетровском историческом музее”. Пізніше у співавторстві вона видасть ще п'ять різних каталогів.

Проте її наукова творчість з оприлюдненням результатів у науковій періодичній пресі розпочалася дещо раніше, у 1980 р. Тепер можна говорити й про символічність першої публікації (нехай і у співавторстві), що була пов'язана з іменем академіка Д. І. Яворницького. Пізніше життя і діяльність визначного вченого-козакознавця, фольклориста, археолога, лексикографа стануть одними з провідних тем наукової творчості С. В. Абросимової. Майже третина назв довгого списку її публікацій у заголовку має ім'я Д. І. Яворницького.

Рано як для молодого науковця Світлана Вікторівна ввійшла до числа “метрикантів”, серйозних дослідників і публікаторів Литовської метрики – важливого комплексу історичних джерел, в тому числі й для вивчення різних аспектів історії України. Достеменно не знаємо, кому належить ідея розробки цієї проблеми – Світлані Вікторівні чи її науковому керівнику, тому констатуємо лише факт. У середині 1980-х років вона вступила до заочної аспірантури по кафедрі джерелознавства та історіографії Дніпропетровського державного університету. Її науковий керівник і лідер наукової школи професор Микола Павлович Ковальський мав рідкісну здатність бачити і формулювати актуальні наукові проблеми, враховуючи при цьому бажання і здатність їх досліджувати претендентів на дослідницькі звання. Може, факт “литовського періоду” життя аспірантки та її вже проявлені в публікаціях здібності до джерелознавчого аналізу документів давньої історії стали визначальними для формулювання теми кандидатської дисертації: “Документи Литовської метрики як джерело з історії міст України першої половини XVI століття”; дисертації, задля якої їй довелося знаходити часові можливості і фізичні сили, щоб працювати в основному архівосховищі для тих, хто працював над історією України феодального періоду, – Центральному державному архіві давніх актів у Москві.

Для молодих науковців зауважимо, що єдиним тоді знярядям фіксації потрібних архівних відомостей були рука, перо і папір. Очевидно, “каторжне” фізичне навантаження щоденно “від дзвінка до дзвінка” компенсувалося моральним задоволенням, відкриттям нового, спілкуванням зі старшими і молодими колегами по історичному цеху.

Уже у 1988 р. С. В. Абросимова успішно захистила кандидатську дисертацію на вказану тему. Загалом же Литовській метриці присвячено 14 її публікацій. Паралельно Світлана Вікторівна розробляла і тему історії стародруків, книжної культури України, при цьому базуючись на фондах ДІМ, які вона впорядкувала і добре знала (“Записи на старопечатных книгах как исторический источник (по материалам Днепропетровского исторического музея)”, “Издания Ивана Федорова в коллекции Днепропетровского исторического музея” та ін.) Наведемо витяг із ненадрукованої довідки про С. В. Абросимову, складеної заступником директора ДІМ з наукової роботи, кандидатом історичних наук В. Б. Бекетовою: “Впродовж 1983–1989 рр. вона послідовно вивчає, систематизує і класифікує музейне книжкове зібрання. Нею були підготовлені і видані музеєм каталоги «Старопечатные кириллические издания в Днепропетровском историческом музее 1574–1800 гг.» (1988) та “Книги гражданской печати XVIII века” (1989). Фактично, було підготовлено (в рукописі) також каталог раритетної книги XVIII, XIX і початку XX ст., але оскільки він повинен був охоплювати не тільки фондову книжкову колекцію, а й бібліотечне музейне книжкове зібрання і включати колекції інших музеїв області (ідея Світлани Вікторівни – “Раритетна книга в ареалах Дніпропетровської області”), то ця робота ще не завершена, вона продовжується. Упорядковуючи даний каталог, дослідниця зацікавилася також темою з історії книжкової культури Катеринославщини кінця XVIII – XIX ст., відстеживши і описавши видання різних авторів і друкарень, які існували в Катеринославській губернії в цей період”.

З кінця 1980-х років на Дніпропетровщині, як і в Україні загалом, помітно активізується краєзнавчий рух у його організаційному та популяризаторському аспектах. Світлана Вікторівна у цю сферу зробила свій великий внесок. Важливо зауважити, що росіянка за національністю і рідною мовою Світлана Вікторівна чудово освоїла українську мову і опікувалася дослідженнями та пропагандою української духовної спадщини. В цей період головною історичною постаттю, життя і творчість якої досліджувала Світлана Вікторівна, стає академік Дмитро Іванович Яворницький, багатогранний культурний діяч і вчений, своєрідний символ козацького краю, людина, яка мала спілкування з сотнями діячів науки і культури, з пересічними громадянами України. Вона виступає з доповідями на краєзнавчих конференціях, зі статтями в українських часописах і газетах, привертає увагу громадськості до багатющої джерельної спадщини Д. І. Яворницького й інших культурних діячів у фондах Дніпропетровського історичного музею. З-під її пера перед читачами на підставі існуючих документів вимальовувалися образи освітян і просвітян, поставала історія наукових і культурних товариств краю, поверталися із небуття імена краєзнавців, історії цілих родин і їхні сімейні архіви тощо. Історія Катеринославщини – Дніпропетровщини виявилася іншою, ніж було відомо раніше. Не глибока провінція, де життя почало виривати з кінця XIX ст. завдяки формуванню пролетаріату та діяльності марксистів, революційному рухові під керівництвом більшовицької партії, а край, де в цей же період у своєрідних умовах розгортався культурно-національний рух, де у 1905 р. виникла фактично перша на підросійській Україні “Просвіта”.

Світлана Вікторівна сама чи у співавторстві публікує статті про діяльність культурологічних наукових товариств, розкриває суспільно-політичне і культурне життя краю на початку ХХ ст. Прості підрахунки тільки за заголовками публікацій свідчать, що майже третина праць (великі й малі, наукові й популярні, у вигляді статей і книг, розвідки і документи) присвячені дослідженню життя і творчості Д. І. Яворницького; 35 добре відомих (як-от: В. І. Гіляровський, М. Л. Кропивницький, Я. П. Новицький, В. О. Біднов, М. С. Грушевський, А. С. Синявський тощо), маловідомих і зовсім не відомих на той час постатей стали об'єктами її дослідження – і все це не “переспіви”, а обов'язково розглянуті крізь призму наявних у Рукописному відділі ДІМ матеріалів. На жаль, не можна підрахувати, скільком молодим і вже з науковими титулами дослідникам з усієї України, Росії, Білорусії, Литви, Польщі, Німеччини, Франції, США, Канади вона допомогла знайти необхідну інформацію, перш за все, у її “вотчині” – Рукописному відділі музею. Авторів цих рядків також не раз доводилося звертатися за довідками і порадами до Світлани Вікторівни, як і аспірантам автора. Як мовиться, маловірогідно, але факт. Здається, що Світлана Вікторівна тільки й чекала, аби розпочати пошук комусь потрібної інформації, принагідно пошукачеві ще стільки буде підказано фактів, імен, шляхів пошуку, літератури, що можна було просто дивуватися, звідки ця тендітна і хвороблива жіночка все знає, причому не “притримує” іноді унікальні сюжети і факти для своїх публікацій. Нам не доводилося зустрічати нікого з науковців, хто не говорив би про Світлану Вікторівну тільки добрі і вдячні слова, не захоплювався б її знаннями і самовідданістю навіть у справах допомоги іншим. Поступово Світлана Вікторівна здобула визнання громадськості як один із найбільших сучасних знавців історії Придніпров'я. Офіційним визнанням її наукового рівня були ще й часті запрошення Вчених рад ДНУ та ЗНУ по захистах дисертацій виступити опонентом на захисті дисертації.

Окремо зупинимося на археографічних заняттях С. В. Абросимової та розробці питань створення джерельної бази для краєзнавчих досліджень. Вже у 1988 р., на зорі відродження археографії в Україні, Світлана Вікторівна виступила на республіканській нараді з доповіддю “Про можливі напрямки археографічної діяльності музеїв”, у наступному році на республіканській науковій краєзнавчій конференції вона говорила про діяльність ДІМ ім. Д. І. Яворницького зі створення джерельної бази історичного краєзнавства.

Знаменним щодо цього вважаємо 1990 р., коли С. В. Абросимова (формально у співавторстві) виступила з невеликою, але програмною статтею “Епістолярна спадщина академіка Д. І. Яворницького як об'єкт археографічного аналізу” (див. бібліографію праць). З цього часу до кінця своїх земних днів Світлана Вікторівна пірнула у безмежне духовне море, крапельки якого у вигляді листів їй з допомогою співробітників музею довелося опрацьовувати за всіма правилами археографії. Не один рік копіткою праці з опису листів до Д. І. Яворницького більше 1700 кореспондентів та складання науково-довідкового апарату було витрачено, аби з'явився у місцевому видавництві “Пороги” (1992) упорядкований С. В. Абросимовою каталог музейної колекції “Епістолярна спадщина академіка Д. І. Яворницького” (220 с.). Зауважимо, що в цьому ж 1992 р. з 15-ти публікацій дві з'явилися у солідному академічному виданні – “Українському археографічному щорічнику”. Це були публікації у співавторстві з уже тоді авторитетними вченими В. І. Ульяновським (“Листи Я. П. Новицького до Д. І. Яворницького”) і О. І. Журбою (“Археографічна діяльність Катеринославської ученої архівної комісії”).

Світлана Вікторівна Абросимова на початку 1990-х років увійшла до Дніпропетровського осередку Інституту української археографії, а після його розпаду, що стався через низку об'єктивних причин, була зарахована співробітником (за сумісництвом) цього інституту. Це надавало ще більшої відповідальності С. В. Абросимовій за обсяг і якість її наукової і, зокрема, археографічної діяльності.

Працюючи над каталогом та публікуючи листування Д. І. Яворницького з окремими діячами науки і культури, звичайними громадянами, які цікавилися історією і культурою запорозького краю, Світлана Вікторівна змогла оцінити наукову і культурну цінність епістолярної спадщини Д. І. Яворницького та ініціювала її видання силами Дніпропетровського історичного музею. В надзвичайно складних фінансових умовах у 1997 р. вдалося видати I випуск задуманої серії “Епістолярна спадщина академіка Д. І. Яворницького” з підзаголовком “Листи вчених до Д. І. Яворницького” обсягом 888 сторінок. Не применшуючи внеску всього зазначеного в книзі колективу укладачів, для справедливості скажемо, що лівова частина роботи виконана С. В. Абросимовою. Принагідно зауважимо одну з рідкісних рис, притаманних не всім науковцям, яку мала Світлана Вікторівна. Вона завжди намагалася підкреслити, що вона тільки одна з тих, хто виконав якусь колективну роботу, причому це звучало абсолютно щиро.

На сьогодні видано вже п'ять об'ємних томів “Епістолярної спадщини академіка Д. І. Яворницького”. В останні місяці свого життя С. В. Абросимова працювала над 6-м томом. Ніби передчуваючи невідворотну смерть, вона заповідала колективу музею, звертаючись до своєї соратниці по роботі і захопленню духовними скарбами історичного музею Н. Є. Василенко, аби був завершений і виданий 6-й том епістолярної спадщини академіка Д. І. Яворницького.

Важливо зазначити, що видання листів Д. І. Яворницького та його численних кореспондентів – не “кустарщина”, а зразок археографічного видання за всіма науковими правилами.

Над епістолярною спадщиною академіка Д. І. Яворницького С. В. Абросимова працювала на робочому місці менше всього, бо поточні справи забирали майже весь час. Зате її домашній комп'ютер прийняв на себе весь робочий тягар; на ньому Світлана Вікторівна щодня до глибокої ночі працювала задля науки.

Епістолярна спадщина академіка Д. І. Яворницького в останні два десятиліття – не єдиний об'єкт уваги С. В. Абросимової. Коли місцевий колекціонер професор А. К. Фоменко передав музею рукопис книги Д. І. Яворницького “Запорожжє в остатках старины и преданиях народа”, яку автор готував до другого видання, зробивши близько трьохсот доповнень і виправлень, С. В. Абросимова та старший науковий співробітник філіалу ДІМ – музею “Літературне Придніпров'я” – Н. Є. Василенко у 2005 р. доклали значних зусиль до прочитання нерозбірливого почерку Д. І. Яворницького, атрибутування тексту рукопису, змогли видати названу працю Д. І. Яворницького.

Окрему сторінку творчого доробку С. В. Абросимової складають праці, підготовлені за науковими проектами Інституту української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України та його Запорізького відділення. По-перше, вона була включена до складу головної редакційної колегії 20-томного видання творів Д. І. Яворницького, що свідчить, з одного боку, про визнання її наукового авторитету, з другого – про її реальну (а не парадну) участь у важкій археографічній роботі. Вона входила також до складу редколегій цілої низки серійних видань Запорізького відділення Інституту української археографії. 1997 р. у співав-

MISCELLANEA

торстві з професором А. В. Бойком в серії “Старожитності Південної України” С. В. Абросимова видала дуже цікаву книгу “«Пишу тебе, мой ангельский друг»... (Из эпистолярного наследия начала XIX века)”. У тому ж році в серії “Запорозька спадщина” вийшла її брошура “Дмитро Яворницький”, розрахована на широкого читача. Унікальним і вже раритетним є упорядковане С. В. Абросимовою видання “Епістолярна спадщина родини Нечасвих (кінець XVIII – перша половина XX ст.)”, що побачила світ у 2003 р. в серії “Джерела з історії Південної України”.

Паралельно з підготовкою до видання епістолярної спадщини академіка Д. І. Яворницького С. В. Абросимова надрукувала в різних збірниках, часописах, енциклопедіях десятки статей. У 1999–2002 рр. в Одесі у співавторстві було видано три випуски “Писем потомков Ивана Максимовича Синельникова”.

Епістолярна спадщина багатьох дворянських родин Катеринослава стала для неї об’єктом вивчення і часткової публікації. Її статті бачимо у місцевих виданнях, зокрема Дніпропетровського національного університету ім. Олесь Гончара та Національного гірничого університету. Зокрема, в щорічнику “Історія і культура Придніпров’я: Невідомі та маловідомі сторінки” та в “Січеславському альманасі” статті С. В. Абросимової вирізняються ґрунтовністю і новизною. Спільно з дослідниками, що вивчали історію Національного гірничого університету, С. В. Абросимова взяла участь у виданні документів і матеріалів “Академік Д. І. Яворницький і перша вища гірничо-шахтарська школа України» (НГУ, 2004). Останній спільний проект видання джерел до історії козацького краю, розроблений С. В. Абросимовою та науковцями Національного гірничого університету, на жаль, залишився нереалізованим. Свій земний шлях самовіддана трудівниця на науковій і просвітницькій нивах завершила 6 березня 2011 р.

Світла пам’ять Світлані Вікторівні Абросимовій – чудовій Людині, талановитому Вченому, істинному Хранителю духовних скарбів народу!

Ганна Швидько (Дніпропетровськ)

ДОДАТОК

Бібліографія С. В. Абросимової

1980

Абросимова С. В., Серьогіна А. О. З листування Д. І. Яворницького і М. С. Самокиша: За матеріалами Дніпропетровського історичного музею // Архіви України. – 1980. – № 6. – С. 63–64.

1981

Абросимова С. В., Серьогіна А. О. “Букварю” – 280 лет // Днепр вечерний. – 1981. – 15 авг.

1982

Абросимова С. В. Жемчужины древнерусской культуры // Днепровская правда. – 1982. – 20 июля.

1983

Абросимова С. В., Журба О. И. Документы по социально-экономической истории России XVII века в фондах Днепропетровского исторического музея // Исто-

риографические и источниковедческие проблемы отечественной истории. Источники по социально-экономической истории России и Украины XVII–XIX веков: Межвуз. сб. науч. тр. – Днепропетровск, 1983. – С. 59–64.

1984

Абросимова С. В. Вопросы освободительной борьбы украинского и белорусского народов в трудах В. И. Пичеты // *Историографические и источниковедческие проблемы отечественной истории. Историография освободительного движения и общественной мысли России и Украины.* – Днепропетровск, 1984. – С. 41–49.

1985

Абросимова С. В. Книги переписей Литовской метрики середины XVI века как источник по истории городов Украины // *Историографические и источниковедческие проблемы отечественной истории. Актуальные проблемы источниковедения и специальных исторических дисциплин.* – Днепропетровск, 1985. – С. 123–128.

Абросимова С. В. Книги судебных дел Литовской метрики как источник по истории городов Украины первой половины XVI века. – Днепропетровск, 1985. – 20 с.

Абросимова С. В. Некоторые методологические аспекты историографии Литовской метрики // *Вопросы развития историографических исследований в свете решений XXVI съезда КПСС: Мат-лы Всесоюз. науч. конф.* – Днепропетровск, 1985. – С. 57–59.

Большевистские листовки в Днепропетровском историческом музее 1893–1923: Каталог / Сост. С. В. Абросимова. – М., 1985. – 65 с.

Документы Литовской метрики по истории городского ремесла Украины первой половины XVI века / Сост. С. В. Абросимова. – Днепропетровск, 1985. – 27 с.

1986

Абросимова С. В., Журба О. И. Записи на старопечатных книгах как исторический источник: (По материалам Днепропетровского исторического музея). – Днепропетровск, 1986. – 23 с.

1987

Абросимова С. В. Издания Ивана Федорова в коллекции Днепропетровского исторического музея // *Федоровские чтения.* 1983. – М., 1987. – С. 206–212.

1988

Абросимова С. В. Документи Литовської метрики як джерело з історії міст України першої половини XVI століття [рос. м.]: Автореф. дис. ... канд. іст. н. – Дніпропетровськ, 1988.

Абросимова С. В. Документы ЛМ как источник по истории городов Украины первой половины XVI в. // *Литовская метрика: Тезисы докл. межресп. науч. конф.* (апрель 1988 г.). – Вильнюс, 1988. – С. 18–20.

Абросимова С. В. К вопросу об информационном потенциале книг Литовской метрики первой половины XVI века. – Днепропетровск, 1988. – 19 с.

Абросимова С. В., Мицик Ю. А. Листи дядька Гілія // *Зоря.* – 1988. – 28 травня.

Абросимова С. В., Мицик Ю. А. Невідомі листи М. Л. Кропивницького та Н. В. Кропивницької // *Радянське літературознавство.* – 1988. – № 7. – С. 64–66.

MISCELLANEA

Абросимова С. В., Степаненко Н. О. Про можливі напрямки археографічної діяльності музеїв // Українська археографія: сучасний стан та перспективи розвитку: Тези доп. респ. наради (грудень 1988 р.) – К., 1988. – С. 214–217.

Абросимова С. В., Боряк Г. В. Разновидности актовых документов Литовской метрики // Проблемы применения количественных методов анализа и классификации источников по отечественной истории. – Днепропетровск, 1988. – С. 85–89.

Старопечатные кириллические издания в Днепропетровском историческом музее 1574–1800 гг.: Каталог / Сост. С. В. Абросимова. – Днепропетровск, 1988. – 42 с.

1989

Абросимова С. В., Ковальский Н. П. Из истории Екатеринославской ученой архивной комиссии (1903–1916 гг.) // Археографический ежегодник за 1988 г. – М., 1989. – С. 52–57.

Абросимова С. В., Заруба В. М. Вінниця в документах Литовської метрики першої половини XVI ст. // Тези доп. 7-ї Вінницької обл. краєзнав. конф. – Вінниця, 1989. – С. 20–21.

Абросимова С. В., Голубицька Г. А. Діяльність Дніпропетровського історичного музею по створенню джерельної бази історичного краєзнавства // 4-а республ. наук. конф. з історичного краєзнавства: Тези доп. і повід. – К., 1989. – С. 570–571.

Абросимова С. В. Книги записей Литовской метрики как источник по истории городов Украины первой половины XVI в. (до Люблинской унии 1569 г.) // Исследования по истории Литовской метрики: Сб. науч. трудов. – М., 1989. – С. 196–214.

Листи Олени Пчілки до Д. І. Яворницького / Вступ, підгот. текстів і прим. С. Абросимової, Ю. Мицика // Радянське літературознавство. – 1989. – № 7. – С. 37–44.

Книги гражданской печати XVIII века: Каталог музейной коллекции / Сост. С. В. Абросимова. – Днепропетровск, 1989. – 46 с.

1990

Абросимова С. В., Журба О. И. Эпистолярное наследие академика Д. И. Яворницкого как объект археографического изучения // Исследования по археографии и источниковедению отечественной истории XVI–XX вв. – Днепропетровск, 1990. – С. 129–135.

Абросимова С. В., Мицик Ю. А. Далеко від рідного дому // Зоря. – 1990. – 8 вересня.

Абросимова С. В., Перкова А. І. Енциклопедист козаччини: До 135-річчя від дня народження академіка Д. І. Яворницького // Прапор юності. – 1990. – 25 жовтня.

Абросимова С. В., Мицик Ю. А. Лист з 1933 року... // Там само. – 1990. – 5 червня.

Абросимова С. В., Перкова А. І. Подвижник // Днепр вечерний. – 1990. – 24 октября.

Абросимова С. В. Пам'ятки книжної культури Дніпропетровського історичного музею імені академіка Д. І. Яворницького // Зб. рефератів доп. обл. наук.-практ. конф. з історичного краєзнавства. – Дніпропетровськ, 1990. – С. 57–59.

Абросимова С. В. ...І Гомер, виданий у Парижі // Зоря. – 1990. – 18 травня.

Абросимова С. В., Мицик Ю. А. “Січ” Катеринославська // Там само. – 1990. – 6 грудня.

Абросимова С. В., Мицик Ю. А. “Таємниця гетьманського золота” // Прапор юності. – 1990. – 23 серпня.

1991

Абросимова С. В. Книга на Запорозькій Січі // Книжник. – 1991. – № 6. – С. 20–21.

Абросимова С. В. Книга Д. І. Яворницького “Історія села Фаліївки-Садової” // Вчений-подвижник. – Дніпропетровськ, 1991. – С. 46–49.

Абросимова С. В. Внесок академіка Д. І. Яворницького у створення джерельної бази з історії України XVII–XVIII ст. // Проблеми історіографії та джерелознавства історії України. – Дніпропетровськ, 1991. – С. 89–93.

“Вчуває корінь свій” / Зі слів С. В. Абросимової записав М. Гнатко // Зоря. – 1991. – 18 травня.

Абросимова С. В. Фонди Дніпропетровського історичного музею як джерельна база історичного краєзнавства // Завдання краєзнавства у дослідженні та популяризації пам’яток історії та культури. – К., 1991. – С. 147–155.

Абросимова С. В., Василенко Н. Є. Просвітянин Іван Труба // Собор. – 1991. – 16 березня. – С. 12.

Абросимова С. В., Журба О. І. З історії суспільного життя Катеринослава на початку ХХ ст. // Дослідження з історії Придніпров’я: Соціальні відносини та суспільна думка. – Дніпропетровськ, 1991. – С. 63–67.

Абросимова С. В., Журба О. І. Хранителі історичної пам’яті: Катеринославське історичне товариство на початку ХХ століття // Борисфен. – 1991. – № 2. – С. 11.

Абросимова С. В., Ульяновський В. І. Повернені із забуття: (Доля архіву та листів Я. П. Новицького) // Наука і суспільство. – 1991. – № 12. – С. 60–66.

Абросимова С. В., Буряк В. В. “Аз, буки, віди...” // Зоря. – 1991. – 24 травня. – С. 1.

Абросимова С. В., Ковальський М. П. Археографическая деятельность академика Д. И. Яворницкого // Актуальные вопросы теории, методики и истории публикации исторических документов: Межвузовский сб. науч. тр. – М., 1991. – С. 73–84.

Абросимова С. В. Листування Дмитра Яворницького та Василя Кравченка (1913–1935) // Народна творчість та етнографія. – 1991. – № 3. – С. 67–75.

Абросимова С. В., Перкова А. І. Д. І. Яворницький у Середній Азії // Борисфен. – 1991. – № 5. – С. 3.

Абросимова С. В., Журба О. І. Діяльність Катеринославської “Просвіти” (1905–1916) та завдання вивчення її історії // Проблеми історії національно-визвольного руху на Україні в період феодалізму та капіталізму: Мат-ли Республ. наук.-практ. конф. 8–10 січня 1991 р. – К., Запоріжжя, 1991. – С. 3–4.

Абросимова С. В., Журба О. І. Перший історик краю // Собор. – 1991. – 17 серпня. – № 34. – С. 4.

Абросимова С. В., Журба О. І. З історії суспільного життя Катеринослава на початку ХХ ст. // Дослідження з історії Придніпров’я: Соціальні відносини та суспільна думка. – 1991. – С. 63–67.

Абросимова С. В., Мицик Ю. А. Гумористичні вірші – листи Володимира Гіляровського // Борисфен. – 1991. – № 4.

MISCELLANEA

“Летопись Екатеринославской ученой архивной комиссии”: (1904–1915):
Бібліографічний довідник / Уклад. С. В. Абросимова, О. І. Журба, М. В. Кравець. –
К., 1991. – 43 с.

1992

Абросимова С. В. Замилування до своєї бувальщини // Вільна думка. – 1992. –
№ 11–12. – С. 3.

Абросимова С. В. Катеринослав у листах Срезневського // Собор. – 1992. –
4 січня. – С. 7.

Абросимова С. В., Полієнко А. Історія України в книзі та живопису // Там
само. – 1992. – 26 вересня.

Абросимова С. В., Перкова А. І. “Люблю Вас мов рідного батька”: [Листування
Д. М. Ревуцького з Д. І. Яворницьким] // Борисфен. – 1992. – № 4. – С. 9.

Абросимова С. В., Василенко Н. Є. Сторінки із життя катеринославського пись-
менника Трохима Романченка (1880–1930) // Вільна думка. – 1992. – № 10 (11). –
С. 12–13.

Абросимова С. В., Перкова А. І. “Кинь лихом об землю, козаче, не журишь”:
(В. Леонтович і Д. Яворницький) // Книжник. – 1992. – № 4. – С. 17–18.

Абросимова С. В., Ульяновський В. І. Листи Я. П. Новицького до Д. І. Явор-
ницького // Археографічний щорічник. – К., 1992. – Вип. 1. – С. 352–382.

Абросимова С. В., Журба О. І. Д. І. Яворницький в громадсько-культурному
житті України початку ХХ ст. // Проблеми історії національного руху на Україні
(до 1917 р.): Друга Всеукраїнська наук.-теор. конф.: Тези доп. – К.; Миколаїв,
1992. – Ч. 1. – С. 4–6.

Абросимова С. В., Журба О. І. Археографічна діяльність Катеринославської
ученої архівної комісії // Український археографічний щорічник. Нова серія. – К.,
1992. – Вип. 1. – С. 34–46.

Абросимова С. В. Д. І. Яворницький і церква // Вільна думка. – 1992. – № 6.

Абросимова С. В. Остріг у документах Литовської метрики першої половини
ХVI ст. // Мат-ли І–III наук.-краєзнав. конф. “Остріг на порозі 900-річчя” (1990–
1992 рр.). – Остріг, 1992. – Ч. 1. – С. 9–10.

Абросимова С. В., Журба А. С. З історії Переяслава другої чверті ХVIII ст.: (За
матеріалами Дніпропетровського історичного музею) // Тези Всеукраїнської наук.
конф. “Переяславська земля та її місце в розвитку української нації, державності й
культури” (Переяслав-Хмельницький, 21–23 вересня 1992). – 1992. – С. 51–53.

Абросимова С. В., Мицик Ю. А. Великий друг Запорожжя // Зоря. – 1992. –
10 листопада.

Абросимова С. В., Перкова А. І. І місяць заховався за обрій // Собор. – 1992. –
31 серпня.

Епістолярна спадщина академіка Д. І. Яворницького: Каталог музейної колек-
ції / Упор. С. В. Абросимова та ін. – 2-ге вид., доп. – Дніпропетровськ, 1992. –
220 с.

1993

Абросимова С. В. Пам’ятки писемності в збірці Дніпропетровського історич-
ного музею: Каталог музейної колекції актових джерел ХVIII–ХІХ ст. / Упор.
С. В. Абросимова, А. С. Журба. – Дніпропетровськ, 1993. – 48 с.

Абросимова С. В. Д. І. Яворницький і українська еміграція в 20–30-х рр. ХХ ст. // Питання історії України. Історико-культурні аспекти. – Дніпропетровськ, 1993. – С. 129–140.

Абросимова С. В. Д. І. Яворницький і українська колонія в Петербурзі // Скарбниця ріднокраю. – Дніпропетровськ, 1993. – С. 10–14.

Абросимова С. В. З епістолярної спадщини Д. І. Яворницького // Козацтво. – 1993. – № 1. – С. 41–43.

Абросимова С. В., Перкова А. І. Хранитель степных сокровищ // Днепр вечерний. – 1993. – 26 августа.

Абросимова С. В. І на Кубані друзів мав // Зоря. – 1993. – 5 серпня. – С. 2.

Абросимова С. В. Катеринославська вчена архівна комісія і напрямки її діяльності // До 90-річчя Катеринославської вченої архівної комісії (1903–1916 рр.). – Дніпропетровськ, 1993. – С. 1–4.

Абросимова С. В. Яворницький та його доба у листах сучасників // Хроніка–2000. – 1993. – № 3–4 (5–6). – С. 128–157.

Абросимова С. В., Василенко Н. Є. Микола Вороний: “Самим піднестись в небо” // Борисфен. – 1993. – № 12. – С. 19–20.

Абросимова С. В., Мицик Ю. А. “Найдорожче для мене залишилося там, коло Вас...”: Листи В. Біднова до Д. Яворницького // Київська старовина. – 1993. – № 2. – С. 11–21.

Абросимова С. В., Мицик Ю. А. “Він більше працював, ніж жив...”: [Листування Бориса Грінченка з Дмитром Яворницьким] // Слово і час. – 1993. – № 12. – С. 8–15.

Абросимова С. В., Ковальський М. П. Д. І. Яворницький в Петербурзі // Проблеми історіографії та джерелознавства історії запорозького козацтва: Мат-ли наук. читань Д. І. Яворницького: Зб. ст. – Запоріжжя, 1993. – С. 3–14.

Абросимова С. В. Духовна культура запорожців: козацькі бібліотеки // Українське козацтво: витоки, еволюція, спадщина. – К., 1993. – Вип. 3. – С. 36–40.

Абросимова С. В., Перкова А. І. Громадсько-культурне життя Волині першої третини ХХ ст. в епістолярній спадщині Д. І. Яворницького // Мат-ли Шостої всеукраїнської наук. конф. з історичного краєзнавства. – Луцьк, 1993.

Абросимова С. В., Архіпова Т. А., Остапенко Н. О. З історії меценатства та колекціонерства на Катеринославщині (кін. ХІХ – поч. ХХ ст.) // Питання історії України: Історико-культурні аспекти. – Дніпропетровськ, 1993. – С. 64–71.

Абросимова С. В., Перкова А. І. Д. І. Яворницький і національна культурна спадщина // Проблеми історіографії та джерелознавства історії запорозького козацтва: Мат-ли наук. читань Д. І. Яворницького. – Запоріжжя, 1993. – С. 60–62.

1994

Абросимова С. В. Д. Яворницький і церква // Монастирський острів. – 1994. – № 1. – С. 121–128.

Абросимова С. В. Людина духу та вищих, не буденних вимог: (Життя і творчість Василя Біднова) // Там само. – 1994. – № 2. – С. 124–136.

Абросимова С. В., Ковальська Т. М. Катеринославський часопис “Дніпрові хвилі” // Борисфен. – 1994. – № 1. – С. 10–11.

Абросимова С. В., Василенко Н. Є. Волинь в документах Литовської метрики // Мат-ли міжнар. наук. конф. “Велика Волинь: минуле й сучасне”. – Хмельницький; Ізяслав; Шепетівка, 1994. – С. 49–52.

MISCELLANEA

Абросимова С. В., Бекетова В. М. Комплекс генеалогічних матеріалів Дніпропетровського історичного музею // Перша заочна наук. конф. з питань генеалогії і біографістики, присв. 160-річчю з дня народження О. М. Лазаревського. – Вінниця, 1994. – С. 7–10.

Абросимова С. В. Кубань в епістолярном насліди академіка Д. І. Яворницького // Кубань літературная: Новые доклады и сообщения: Мат-лы науч.-теор. конф. – Краснодар, 1994. – С. 13–20.

Абросимова С. В., Перкова А. І. Д. Яворницький і Галичина // Другий міжнар. конгрес українців. Львів, 22–28 серпня 1993 р.: Доп. і повід. Історія. – Львів, 1994. – Ч. 1. – С. 284–287.

Абросимова С. В., Василенко Н. Є. Перша катеринославська поетеса Лідія Сохачевська // З любові і муки...: Розповіді про літературу і письменників. – Дніпропетровськ, 1994. – С. 61–63.

Абросимова С. В., Перкова А. І. Творчі стосунки І. Ю. Рєпіна з Д. І. Яворницьким // Наук.-практ. конф., присв. 150-річчю від дня народження І. Ю. Рєпіна: Тези доп. та повід. – Харків, 1994. – С. 13–15.

1995

Абросимова С. В. Д. Яворницький і П. Саладилів // Під знаком Клію. – Дніпропетровськ, 1995. – С. 165–169.

Абросимова С. В. Ключ к рукописным сокровищам // Северный край [Ярославль]. – 1995. – 8 сент. – С. 3.

Абросимова С. В. Невтомний працівник на ниві історичної науки // Кур'єр Кривбасу. – 1995. – № 39–40. – С. 55–59.

Абросимова С. В., Мицик Ю. А. Листи “дядька Гіля” // Там само. – № 30. – С. 4–10.

Абросимова С. В., Василенко Н. Є. В. Щербаківський в епістолярній спадщині Д. Яворницького // Полтавський археологічний збірник. – Полтава, 1996. – Вип. 4. – С. 143–148.

Абросимова С. В. Д. І. Яворницький і харківські вчені // З минувшини Подніпров'я. – Дніпропетровськ, 1995. – С. 46–51.

Абросимова С. В. Д. І. Яворницький у культурно-громадському житті України кінця ХІХ – початку ХХ ст. // Регіональне і загальне в історії. – Дніпропетровськ, 1995. – С. 4–6.

Абросимова С. В., Перкова А. І. Д. І. Яворницький і Галичина // З минувшини Подніпров'я. – Дніпропетровськ, 1995. – С. 51–55.

Абросимова С. В., Перкова А. І. До питання про джерельну базу музеєзнавчих студій: (Історія та історіографія музейної справи на Слобожанщині) // Перші Сумцовські читання: Тези наук. конф., присв. 75-річчю музею Слобідської України ім. Г. С. Сковороди. – Харків, 1995. – С. 14–16.

Абросимова С. В., Антонова Г. Внесок О. М. Апанович у розвиток української маргіналістики // Під знаком Клію. – Дніпропетровськ, 1995. – С. 15–19.

1996

Абросимова С. В., Мицик Ю. А. Із останніх листів учителя // Борисфен. – 1996. – № 1 (55). – С. 20–21.

Абросимова С. В. З історії книжної культури Катеринославщини кінця ХVІІІ – ХІХ століття: (За матеріалами маргіналій книгозбірні Дніпропетровського істо-

ричного музею) // Південна Україна XVIII–XIX ст. – Запоріжжя, 1996. – С. 95–102.

Абросимова С. В. Присвячено відомому історику: [Рец. на кн.: Під знаком Клію: На пошану Олени Апанович: 3б. ст. – Дніпропетровськ, 1995] // Кур'єр Кривбасу. – 1996. – № 61–64. – С. 45.

Абросимова С. В., Мицик Ю. А. Спільна праця на загальну користь України: (Листування Є. Чикаленка і Д. Яворницького) // Київська старовина. – 1996. – № 1. – С. 30–39.

Абросимова С. В., Чумак О. М. До історії Нової Сербії: (Документи з архіву канцелярії Новосербського корпусу) // Південна Україна. – Запоріжжя, 1996. – Вип. 2. – С. 19–27.

Абросимова С. В. Музейне джерелознавство і наукова атрибуція музейних предметів // Мат-ли наук. конф., присв. 110-річчю Харківського художньо-промислового музею. – Харків, 1996. – С. 72–76.

Абросимова С. В. Запорозьке козацтво в культурно-історичній традиції українського народу: (За матеріалами епістолярної спадщини Д. Яворницького) // Третій міжнар. конгрес україністів 26–29 серпня 1996 р. – Харків, 1996. – С. 101–106.

Абросимова С. В. Листи М. Грушевського до Д. Яворницького // Український історик. – 1996. – № 1–4. – С. 382–386.

Абросимова С. В. Наукові розвідки Василя Біднова // Козацтво. – 1996. – № 1 (4). – С. 31–33.

Абросимова С. В., Мицик Ю. А. Останній лист вчителя // Січеславський край. – 1996. – № 6 (28).

1997

Абросимова С. В., Мицик Ю. А. З листів українських письменників і вчених до Яворницького // Кур'єр Кривбасу. – 1997. – № 69–70. – С. 87–98.

Абросимова С. В. Богдан Хмельницький в пам'ятках історії та культури: (З колекції Дніпропетровського історичного музею) // До 400-річчя з дня народження Богдана Хмельницького. – Дніпропетровськ, 1997. – С. 3–5.

Абросимова С. В., Перкова А. І. Любіть одне одного: (З листування священика В. Котляревського з академіком Д. Яворницьким) // Борисфен. – 1997. – № 1.

Абросимова С. В. Д. І. Яворницький – архівіст // Українське архівознавство: історія, сучасний стан та перспективи. – К., 1997. – Ч. 1. – С. 205–208.

Абросимова С. В. Творчі стосунки Д. Яворницького з діячами російської науки та культури // Українсько-російські культурні зв'язки: історія і сучасність. – Дніпропетровськ, 1997. – С. 52–54.

Абросимова С. В. Творчі стосунки Д. Яворницького з інтелігенцією Лівобережної України кінця XIX – початку XX ст. // Література та культура Полісся. – 1997. – Вип. 8. – С. 69–72.

Абросимова С. В. Херсонщина у творчій спадщині Д. Яворницького // Заселення півдня України: проблеми національного та культурного розвитку. – Херсон, 1997. – С. 128–130.

Абросимова С. В., Перкова А. І. До Яворницького на Дніпрі порогови // Наше місто. – 1997. – 5 серпня.

Абросимова С. В. Дмитро Яворницький. – Запоріжжя, 1997. – 60 с.

MISCELLANEA

Абросимова С. В. “Personalica” у творчому доробку професора М. П. Ковальського // Дніпропетровський історико-археографічний збірник. – Дніпропетровськ, 1997. – Вип. 1. – С. 41–55.

Абросимова С. В. Основні напрямки краєзнавчих досліджень на Катеринославщині на початку ХХ ст. // VIII Всеукраїнська наук. конф. “Історичне краєзнавство і культура”. – К.; Харків, 1997. – С. 32–35.

Абросимова С. В. Запорозьке козацтво в культурно-історичній традиції українського народу кінця ХІХ – початку ХХ ст.: (За матеріалами епістолярної спадщини Д. І. Яворницького) // Запорозьке козацтво в пам’ятках історії та культури: мат-ли міжнар. наук.-практ. конф. – Запоріжжя, 1997. – С. 3–9.

Абросимова С. В. “Біблія” Острозька 1580–1581 рр. // Острозька академія / Під ред. проф. М. Ковальського. – Остріг, 1997. – С. 22–23.

Абросимова С. В. Была такая должность – гласный // Днепр вечерний. – 1997. – № 136. – 6 сент. – С. 3.

Абросимова С. В. Геральдичні, сфрагістичні й генеалогічні дані в колекції рукописів та епістолярній спадщині академіка Д. Яворницького // Шоста наук. геральдична конф. (Львів, 27–29 березня 1997 р.): Мат-ли. – Львів, 1997. – С. 3–5.

Абросимова С. В. Документи по истории России в собрании Днепропетровского исторического музея // Местные архивы об истории России: Мат-лы Восьмой Всерос. заочной научн. конф. – СПб., 1997. – С. 84–86.

Абросимова С. В. Київська археографічна комісія та діяльність Катеринославської вченої архівної комісії // Мат-ли ювіл. конф., присв. 150-річчю Київської археографічної комісії. – К., 1997. – С. 86–93.

Абросимова С. В. Книга записів Литовської метрики № 23: (Джерелознавчий аналіз) // Дніпропетровський історико-археографічний збірник. – Дніпропетровськ, 1997. – Вип. 1: На пошану професора Миколи Павловича Ковальського. – С. 109–125.

Абросимова С. В. Людина і вчений: [Слово на пошану проф. М. П. Ковальського] // Там само. – С. 58–60.

Епістолярна спадщина академіка Д. І. Яворницького. – Дніпропетровськ, 1997. – Вип. II: Листи вчених до Д. І. Яворницького / Уклад. С. В. Абросимова, А. І. Перкова, О. В. Піцик та ін. – 888 с.

“Пишу тебе, мой ангельской друг...”: (Из эпистолярного наследия начала XIX века) / Сост. С. Абросимова, А. Бойко. – Запорожье, 1997. – 146 с.

1998

Абросимова С. В. Традиции Литовской метрики в документах канцелярий Украины XVII–XVIII вв. // Lietuvos Metrica. 1991–1996 metu tyrinėjimai. – Vilnius, 1998. – С. 172–190.

Абросимова С. В., Мицик Ю. А. Документи з історії українського козацтва в збірці Дніпропетровського історичного музею // Південна Україна ХVІІІ–ХІХ століття. – Запоріжжя, 1998. – Вип. 3. – С. 7–29.

Абросимова С. В., Могильова (Каюк) С. М. Зимівник останнього військового писаря Івана Глоби: (Документи з архіву Дніпропетровського історичного музею) // Історія та культура Подніпров’я. – Дніпропетровськ, 1998. – С. 3–17.

Абросимова С. В. Д. Яворницький і розвиток краєзнавства в Україні // Наддніпрянський історико-краєзнавчий збірник. – Дніпропетровськ, 1998. – Вип. 1: Мат-ли Першої міжрегіон. істор.-краєзн. конф. – С. 16–22.

Абросимова С. В. Д. І. Яворницький і розвиток архівної справи на Катеринославщині // Студії з архівної справи та документознавства. – К., 1998. – Т. 3. – С. 129–135.

Абросимова С. В. До питання джерелознавчого дослідження епістолярних комплексів: (За матеріалами епістолярної спадщини Д. Яворницького) // Спеціальні історичні дисципліни: Питання теорії та методики. – К., 1998. – Ч. 2. – С. 180–195.

Абросимова С. В. Чернігівські кореспонденти Д. Яворницького // Сіверянський літопис. – 1998. – № 3. – С. 111–116.

Абросимова С. В. Яворницький і Дніпропетровщина // Джерело. – Дніпропетровськ, 1998. – 9 квітня.

Абросимова С. В. Епістолярна колекція в зібранні Дніпропетровського історичного музею // Музей і майбутнє: Доп. та повід. наук. конф. до Міжнар. дня музеїв (травень 1997 р.) – Дніпропетровськ, 1998. – С. 44–50.

Абросимова С. В. Відчути пульс життя // Крила. – 1998. – № 1–2. – С. 4–5.

Абросимова С. В. Кирило-мефодіївські традиції у вітчизняних стародруках // Значення внеску св. рівноапостольних Кирила і Мефодія в розвиток слов'янської та світової писемності і культури. – Дніпропетровськ, 1998. – С. 8–10.

Абросимова С. В. Немцы Приднепровья и отражение их общественной деятельности в рукописном собрании Днепропетровского исторического музея (XIX – нач. XX ст.) // Украина–Германия: экономическое и интеллектуальное сотрудничество (XIX–XX вв.). – Днепропетровск, 1998. – С. 13–19.

Абросимова С. В. Сподвижник Г. А. Потемкина М. Л. Фалеев и его наследники // Исторические личности России: Мат-лы одиннадцатой Всероссийской заочн. науч. конф. – СПб., 1998. – С. 30–32.

Щира дяка за корисну працю: Вітальні телеграми Д. Яворницькому з нагоди 30-ліття його літературно-наукової діяльності (1913 р.): З музейної колекції / Упор. С. В. Абросимова, А. І. Перкова. – Дніпропетровськ, 1998. – 28 с.

1999

Абросимова С. В. Приватне листування катеринославського дворянства XIX століття: (До питання джерелознавчого дослідження епістолярних пам'яток) // Південна Україна. – Запоріжжя, 1999. – Вип. 4 (5). – С. 115–124.

Абросимова С. В., Василенко Н. Є. В. Антонович і катеринославські історики // Четверта академія пам'яті проф. Володимира Антоновича. 26–27.03.1995 року. – К., 1999. – С. 99–104.

Абросимова С. В. Внесок Д. Яворницького у розвиток музейної справи в Україні // Музей на межі тисячоліть: минуле, сьогодення, перспективи. – Дніпропетровськ, 1999. – С. 8–10.

Абросимова С. В. В. Д. Машуков // Українські архівісти: Бібліографічний довідник. – К., 1999. – Вип. 1. – С. 220–221.

Абросимова С. В. Я. П. Новицький // Там само. – С. 245–247.

Абросимова С. В. А. С. Синявський // Там само. – С. 298–301.

Абросимова С. В. Д. І. Яворницький // Там само. – С. 355–358.

Абросимова С. В. Хранитель і дослідник народної творчості: [Про Д. Яворницького] // Народне мистецтво. – 1999. – № 3–4. – С. 3–4.

Абросимова С. В. Д. І. Яворницький і розвиток архівної справи на Катеринославщині // Спадщина. – Дніпропетровськ, 1999. – С. 21–38.

MISCELLANEA

Абросимова С. В. Музейні колекції як об'єкт археографічного дослідження // Музей на межі тисячоліть: Зб. тез доп. та повід. міжнар. наук. конф., присв. 150-літтю від дня заснування Дніпропетровського історичного музею ім. Д. І. Яворницького. – Дніпропетровськ, 1999. – С. 63–65.

Абросимова С. В., Мицик Ю. А. Колекція документів з історії запорозького козацтва в зібранні Дніпропетровського історичного музею // Український археографічний щорічник. – К., 1999. – Вип. 3–4. – С. 200–211.

Абросимова С. В. Листи І. Рудичева // Полтавська петлюріана. – Полтава, 1999. – Вип. 3. – С. 140–146.

Абросимова С. В. Діяльність на користь іншим: Нарис // Крила. – 1999. – № 1–2 (3–4). – С. 3–5.

Абросимова С. В. Джерелознавчий аспект історико-краєзнавчих досліджень // Історія України: Маловідомі імена, події, факти. – К., 1999. – Вип. 8. – С. 255–259.

Абросимова С. В. З історії каталогізації колекцій // Музей на рубежі епох: минуле, сьогодні, перспективи. – К., 1999. – С. 6–7.

Абросимова С. В. Адепт джерелознавства: [Присв. проф. М. П. Ковальському] // Осягнення історії: Зб. пр. на пошану проф. Миколи Павловича Ковальського з нагоди 70-річчя. – Остріг; Нью-Йорк, 1999. – С. 36–43.

Абросимова С. В. В. О. Біднов // Українська біографістика: Зб. наук. пр. – К., 1999. – Вип. 2. – С. 73–75.

Абросимова С. В. Книга Д. І. Яворницького “Історія села Фаліївки-Садової” та генеалогія родини Синельникових-Комстадіусів // Письма потомков Ивана Максимовича Синельникова – первого губернатора Екатеринослава. – Одесса, 1999. – Вип. 1. – С. 7–11.

Епістолярна спадщина академіка Д. І. Яворницького. – Дніпропетровськ, 1999. – Вип. 2: Листи діячів культури до Д. Яворницького / Упор. С. Абросимова, Н. Василенко, А. Перкова та ін.; під заг. ред. Н. Капустіної. – 460 с.

Письма потомков Ивана Максимовича Синельникова – первого губернатора Екатеринослава / Сост. С. В. Абросимова, В. В. Синельников. – Одесса, 1999. – Вип. 1. – 40 с.

2000

Абросимова С. В. Академік Д. І. Яворницький і розвиток музейної справи в Україні: (З нагоди 150-річчя Дніпропетровського історичного музею ім. Д. Яворницького) // Київська старовина. – 2000. – № 1. – С. 97–105.

Абросимова С. В. Д. І. Яворницький у музейному співтоваристві кінця ХІХ – першої третини ХХ сторіччя // Музей і ХХІ сторіччя. – Херсон, 2000. – С. 105–111.

Абросимова С. В. Епістолярні джерела і методи їх дослідження // Вісник Дніпропетровського університету. – 2000. – Вип. 8. – С. 185–189.

Абросимова С. В., Фаринець А. М. Джерела з історії полтавських церков у творчій спадщині катеринославських архівістів початку ХХ ст. // 2000-ліття християнства – слава віха в історії людства. – Полтава, 2000. – С. 77–79.

Абросимова С. В. Майбутнього боятися не треба // Крила. – 2000. – № 1–2 (4). – С. 7–8.

Абросимова С. В. Катеринославський часопис “Степь” // Там само. – 2000. – № 5–6. – С. 4–6.

Абросимова С. В. Нове дослідження у царині козакознавства // Гуманітарний журнал. – 2000. – № 1 (5). – С. 132–134.

2001

Абросимова С. В. Археографічний аспект в епістолярній спадщині академіка Д. І. Яворницького // Дніпропетровський історико-археографічний збірник. – Дніпропетровськ, 2001. – Вип. 2. – С. 400–415.

Абросимова С. В., Журба О. І. Едиційна археографія в Україні у XIX–XX століттях: плани, проекти, програми видань. Катеринославська учена архівна комісія (1903–1919 рр.) // Там само. – С. 430–453.

Абросимова С. В., Мицик Ю. А. Документи з особового архіву полтавського бургомистра Павла Руденка в зібранні Дніпропетровського історичного музею // Там само. – С. 599–630.

Абросимова С. В. Торжества 1849 года в Одессе глазами очевидца // Летопись Причерноморья. – Херсон, 2001. – № 5. – С. 75–77.

Абросимова С. В., Ковальський М. П. Магістерські іспити Д. І. Яворницького і Варшавський університет // Український археографічний щорічник. Нова серія. – К., 2001. – Вип. 5/6. – С. 313–333.

Абросимова С. В. Історія Катеринослава на сторінках видань Губернського статистичного комітету // Грані. – 2001. – № 3 (17). – С. 9–12.

Абросимова С. В. Катеринославська учена архівна комісія і її внесок у дослідження історії міста // Там само. – 2001. – № 4 (18). – С. 40–44.

Абросимова С. В. Колекція спеціальних геометричних планів кінця XVIII – XIX ст. в зібранні Дніпропетровського історичного музею // Південна Україна XVIII–XIX століття. – Запоріжжя, 2001. – Вип. 6. – С. 52–67.

Абросимова С. В. Археографічний “Ренесанс” Метрики Великого князівства Литовського // Metriciana: Даследванні і матэрыялы Метрык Вялікага Княства Літоўскага. – Мінск, 2001. – Т. 1. – С. 163–166.

Абросимова С. В. Відродження археографічних традицій у царині метриканістики // Гуманітарний журнал. – 2001. – № 2. – С. 123–126.

Абросимова С. В. Письма потомков Ивана Максимовича Синельникова – первого губернатора Екатеринослава / Сост. С. В. Абросимова, В. В. Синельников. – Одесса, 2001. – Вып. 2. – 96 с.

Абросимова С. В. Історія рідного краю // Крила. – 2001. – № 1 (10). – С. 161–162.

Абросимова С. В. Дніпрові пороги // Там само. – 2001. – № 2–3 (10). – С. 185–186.

2002

Абросимова С. В. Краєзнавці з кола Д. Яворницького // Гуманітарний журнал. – Дніпропетровськ, 2002. – С. 58–61.

Абросимова С. В. Я. Новицький у колі катеринославських гуманітаріїв // Матли Перших новицьких читань. – Запоріжжя, 2002. – С. 95–99.

Абросимова С. В., Перкова А. І. Дід і прадід мій були дворянами // Наше місто. – 2002. – 8 листопада.

Абросимова С. В. К истории евангелическо-лютеранской общины колонии Фишерсдорф (Рыбальское) // Вопросы германской истории: Сб. науч. тр. – Днепропетровск, 2002. – С. 85–89.

Абросимова С. В., Батура Р. В. Владельцы усадьбы Мурад-Авур Комстадиусы и генеалогия их рода // Мир усадебной культуры: Вторые Крымские междунар. науч. чтения. – Симферополь, 2002. – С. 3–7.

MISCELLANEA

Абросимова С. В., Перкова А. И. “Никогда не забудем Вашей отзывчивости”: (Из переписки П. П. Филевского с академиком Д. И. Яворницким) // Вехи Таганрога. – 2002. – № 14. – С. 25–28.

Абросимова С. В., Сурева Н. Персоналії в історії Нікопольського краю (кінець XVIII – XIX ст.) // Нариси з історії Нікопольського району (від найдавніших часів до початку XX століття). – К.; Нікополь; Запоріжжя, 2002. – С. 225–240.

Абросимова С. В., Перкова А. И. Видання Києво-Печерської лаври у працях Д. Яворницького і в зібранні Дніпропетровського історичного музею // Могилянські читання 2001 р.: Зб. наук. пр. – К., 2002. – С. 5–10.

Письма потомков Ивана Максимовича Синельникова – первого губернатора Екатеринослава / Сост. С. В. Абросимова, В. В. Синельников. – Одесса, 2002. – Вып. 3. – 84 с.

2003

Абросимова С. В. Д. И. Яворницкий: творча спадщина вченого в культурно-громадському контексті кінця XIX – початку XX століття // Наддніпрянська Україна: історичні процеси, події, постаті: Зб. наук. пр. – Дніпропетровськ, 2003. – Вып. 2. – С. 106–121.

Абросимова С. В. Из эпистолярного наследия Синельниковых // Письма потомков Ивана Максимовича Синельникова – первого губернатора Екатеринослава. – Одесса, 2003. – Вып. 4. – С. 4–9.

Абросимова С. В. Катеринославські дворяни Алексєєви: (За документами родинного архіву) // Південна Україна XVIII–XIX століття. – Запоріжжя, 2003. – Вып. 7. – С. 126–140.

Абросимова С. В. Повседневная жизнь Екатеринослава в семейной переписке Нечаевых 1810-х – 1820-х гг. // Музей і місто. – Дніпропетровськ, 2003. – С. 4–9.

Епістолярна спадщина Нечаєвих в історичному контексті // Епістолярна спадщина родини Нечаєвих (кінець XVIII – перша половина XX століття) / Упор. С. Абросимова, І. Анцишкін, Н. Сурева та ін. – Запоріжжя, 2003. – С. 8–20.

2004

Абросимова С. В., Сурева Н. В. Бутовичівська економія Савицьких // Гуманітарний журнал. – 2004. – № 1–2 (21–22). – С. 132–135.

Абросимова С. В. Дмитро Іванович Яворницький (1855–1940) // Академік Д. І. Яворницький і перша вища гірничо-шахтарська школа України: Док-ти і мат-ли. – Дніпропетровськ, 2004. – С. 5–12.

Абросимова С. В. На загальну користь українського народу: (До 150-ліття від дня народження акад. Д. Яворницького) // Молода нація: Альманах: [Вид-ва “Смолоскип”]. – К., 2004. – № 3 (32). – С. 5–21.

Абросимова С. В. Я. Г. Гололобов у культурно-громадському житті Катеринослава кінця XIX – початку XX ст. // Історія і культура Придніпров'я. Невідомі та маловідомі сторінки. – Дніпропетровськ, 2004. – Вып. 1. – С. 82–89.

2005

Абросимова С. В. Дмитро Яворницький: образ ученого в контексті минулого і сучасного // Грані. – Дніпропетровськ, 2005. – № 5 (43). – С. 3–10.

Абросимова С. В. Енциклопедист козаччини: [Про Д. Яворницького] // Український історичний журнал. – К., 2005. – № 4. – С. 4–46.

Абросимова С. В., Василенко Н. Є., Перкова А. І. З епістолярної спадщини Д. І. Яворницького // Там само. – № 5. – С. 114–165.

Абросимова С. В., Василенко Н. Є. Ждуть Вас синє небо, Дніпро-батько, степи і їх могили... // Січеслав: Літ.-мистецький та публіцистичний часопис письменників Січеславії. – Дніпропетровськ, 2005. – № 3–4. – С. 69–89.

Абросимова С. В. З історії розробки джерельної бази історичного краєзнавства на Катеринославщині (XIX – початок XX ст.) // Історія і культура Придніпров'я. Невідомі та маловідомі сторінки: Наук. щорічник. – Дніпропетровськ, 2005. – Вип. 2. – С. 145–158.

Абросимова С. В., Буряк В. В. Имение “Котовка” и его владельцы Алексеевы // Мир усадебной культуры: III–V Крымские Международ. чтения: Сб. докл. – Симферополь, 2005. – С. 3–11.

Абросимова С. В. “Как говорят...”: Из повседневной жизни екатеринославского дворянства XIX в.: (По материалам эпистолярной коллекции музея) // Скарби музеїв: Мат-ли обл. наук. конф. до Міжнар. дня музеїв 2003 р. – Дніпропетровськ, 2005. – С. 21–34.

Абросимова С. В. [Рец. на:] Грибовський В. Кошовий отаман Петро Калнишевський: Монографія. – Дніпропетровськ, 2004 // Козацька спадщина: Альманах Нікопольського регіонального відділення Науково-дослідного ін-ту козацтва Ін-ту історії України НАНУ. – Нікополь; Запоріжжя, 2005. – Вип. 1. – С. 169–170.

Абросимова С. В. Образ ученого в контексті минулого і сучасного // Нива знань. – Дніпропетровськ, 2005. – № 4. – С. 49–56.

Абросимова С. В., Василенко Н. Є. Перша монографія Д. Яворницького // *Яворницький Д. І.* Запорозжя в залишках старовини і переказах народу / Підгот. тексту і наук.-довід. апарату С. В. Абросимової, Н. Є. Василенко; за заг. ред. Н. І. Капустіної. – 3-тє вид., випр. і доп. – Дніпропетровськ, 2005. – Ч. 1. – С. 3–22.

Абросимова С. В. Сподвижник Д. Яворницького Василь Строменко // Січеславський альманах: Зб. наук. пр. з історії українського козацтва. – Дніпропетровськ, 2005. – Вип. 1. – С. 183–190.

Епістолярна спадщина академіка Д. І. Яворницького. – Дніпропетровськ, 2005. – Вип. 3: Листи музейних діячів до Д. І. Яворницького / Уклад. С. В. Абросимова, Н. Є. Василенко, А. І. Перкова та ін.; за заг. ред. Н. І. Капустіної. – 740 с.

Епістолярна спадщина академіка Д. І. Яворницького. – Дніпропетровськ, 2005. – Вип. 4: Листи Д. І. Яворницького до діячів науки і культури / Упор. С. Абросимова, Н. Василенко, А. Перкова; за заг. ред. Н. Капустіної. – 500 с.

2006

Абросимова С. В. Академік Дмитро Яворницький: життя і творчість вченого в українській історіографії: (За мат-лами ювіл. конф.) // Ейдос: Альманах теорії та історії історичної науки. – К., 2006. – Вип. 2. – Ч. 1. – С. 429–441.

Абросимова С. В., Гурай Л. Г. А. Чапа і невідомі маргіналії з його бібліотеки // Січеславський альманах: Зб. наук. пр. з історії українського козацтва. – Дніпропетровськ, 2006. – Вип. 2. – С. 134–152.

Абросимова С. В. Дослідник ранньої історії Русі: [Рец. на: Портнов А. Володимир Пархоменко: Дослідник ранньої історії Русі. – Львів, 2003. – 78 с.] // Український археографічний щорічник. Нова серія. – К., 2006. – Вип. 10–11. – С. 793–795.

MISCELLANEA

Абросимова С. В. Катеринославська класична гімназія: учні першого десятиріччя // Історія і культура Придніпров'я. Невідомі та маловідомі сторінки. – Дніпропетровськ, 2006. – Вип. 3. – С. 134–146.

2007

Абросимова С. В. Д. І. Яворницький в соціальному контексті Наддніпрянщини кінця XIX – початку XX ст. // Наддніпрянська Україна: історичні процеси, події, постаті. – Дніпропетровськ, 2007. – Вип. 5. – С. 20–31.

Абросимова С. В. Людина духу та вищих небуденних вимог (Василь Біднов) // Хроніка–2000. – К., 2007. – № 73. – С. 506–515.

Абросимова С. В. Меценатство в житті і творчості Д. Яворницького // Історія і культура Придніпров'я. Невідомі та маловідомі сторінки. – Дніпропетровськ, 2007. – Вип. 4. – С. 44–52.

Абросимова С. В. Перевидання книги Дмитра Яворницького // Січеслав. – 2007. – № 2 (12). – С. 185–186.

Абросимова С. В. Родина Сахно-Устимовичів в документах фамільного архіву // Микола Павлович Ковальський. Ad gloriam... Ad honores... Ad memogandum... / За ред. Г. К. Швидько. – Дніпропетровськ, 2007. – С. 328–346.

Митні документи Оренбурзької губернської канцелярії XVIII століття / Упор. С. Абросимова. – К., 2007. – 88 с.

2008

Абросимова С. В. Археографія як підмуток сучасної історичної науки в Україні: ([Рец. на:] “Український археографічний щорічник”. Вип. 1–11. 1992–2006) // Ейдос: Альманах теорії та історії історичної науки. – К., 2008. – Вип. 3. – Ч. 1. – С. 424–449.

Абросимова С. В., Ченцова Н. В. Володимир Антонович і Дмитро Яворницький: до історії наукових і особистих взаємин // Історія і культура Придніпров'я: невідомі та маловідомі сторінки. – Дніпропетровськ, 2008. – Вип. 5. – С. 35–41.

Абросимова С. В. Картографічні джерела Запорозького ареалу в приватних архівах Південної України // Там само. – С. 5–15.

Абросимова С. В. Родина Синельникових в житті та творчості Д. І. Яворницького // Видатні особистості: Музейна персоналістика: Мат-ли обл. музейної наук. конф. – Дніпропетровськ, 2008. – Вип. 10. – С. 10–24.

2009

Абросимова С. В. Біографія Д. Яворницького в родинному та дружньому контекстах // *Абросимова С. В., Парамонов А. Ф.* Дмитро Яворницький та його родо-від. – Харків, 2009. – С. 7–64.

Абросимова С. В. Епістолярні джерела в їх історичному побутуванні та дослідницькому ареалі // Дніпропетровський історико-археографічний збірник / За ред. О. І. Журби. – Дніпропетровськ, 2009. – Вип. 3. – С. 57–115.

Абросимова С. В. Эпистолярные источники на страницах журнала “Киевская старина” // Там само. – С. 126–152.

Абросимова С. В. Документи з історії православної церкви в Україні XVIII ст.: (З колекції Дніпропетровського історичного музею) // Покликання: Зб. пр. на пошану проф. о. Юрія Мицика. – К., 2009. – С. 343–371.

Абросимова С. В. Д. І. Яворницький в музейному співтоваристві свого часу // Роль музеїв у культурному просторі України й світу: стан, проблеми, перспективи розвитку музейної галузі. – Дніпропетровськ, 2009. – Вип. 11. – С. 146–156.

Абросимова С. В. В. Ф. Крупянський та його мемуари // Історія і культура Придніпров'я: невідомі та маловідомі сторінки: Наук. щорічник. – Дніпропетровськ, 2009. – Вип. 6. – С. 53–65.

2010

Абросимова С. В. Колекція картографічних матеріалів у фондах Дніпропетровського історичного музею (історія формування та склад колекції) // Вивчення і збереження картографічної спадщини у музеях України: Мат-ли Всеукр. наук. конф. – Біла Церква, 2010. – С. 15–19.

Абросимова С. В. Особистість і талант Дмитра Яворницького: самооцінка вченого // Наддніпрянська Україна: історичні процеси, події, постаті: Зб. наук. пр. / Ред. кол. С. І. Світленко (відп. ред.) та ін. – Дніпропетровськ, 2010. – Вип. 8. – 436 с.

Абросимова С. В. Краєзнавець О. В. Васильєв: під впливом Д. І. Яворницького // Історія і культура Придніпров'я: невідомі та маловідомі сторінки: Наук. щорічник. – Дніпропетровськ, 2010. – Вип. 7. – С. 170–178.

Епістолярна спадщина академіка Д. І. Яворницького. – Дніпропетровськ, 2010. – Вип. 5: Листи рідних, друзів і знайомих до Д. І. Яворницького / Уклад. С. Абросимова, Н. Василенко, А. Перкова та ін.; заг. ред. Н. Капустіної. – 952 с.

Епістолярна спадщина академіка Д. І. Яворницького. – Вип. 6: Листи духовних осіб, друзів і знайомих до Д. І. Яворницького. – (Готується до друку колективом ДНІМ).

Петро Тимофійович Тронько (12 липня 1915 – 12 вересня 2011). Життєвий шлях Петра Тронька, який лише трішки не сягнув 100-річної позначки, є яскравим, гідним найглибшої поваги й наслідування взірцем відданого служіння рідному українському народові. Промовистий перелік його відзнак і титулів – Герой України, академік Національної академії наук України, перший віце-президент Української академії історичних наук, лауреат низки премій, заслужений діяч науки і техніки, почесний архівіст України, кавалер багатьох орденів і медалей, перші з яких бойові, – доповнює хоч і неофіційне, однак доволі часто вживане звання: патріарх українського краєзнавства.

Як відомо, український краєзнавчий рух сформувався на рідній для Петра Тимофійовича Слобожанщині. Наприкінці травня 1925 р. у тодішньому столичному Харкові відбулася Всеукраїнська конференція, що утворила Український комітет краєзнавства – централізовану державну інституцію, покликану організаційно об'єднати всіх дослідників і літописців рідної землі. Десятирічний селянський син із заснованої козаками поблизу Богодухова невеличкої слободи Заброди навряд чи чув тоді про цю подію. Але масштабна діяльність комітету охопила й систему народної освіти. Тож не дивно, що старанний учень Петро Тронько з юних літ пройнявся почуттям безмежної любові до своєї “малої батьківщини”, материнської мови, народних пісень, дум і легенд, що оповідали про героїзм і мужність славетних